

מ"מודעות לנמען" כגירוי לשיפור איכות הכתיבה

ועד ל"התאמת הכתיבה לנמען" כגירוי לשיפור הכתיבה ולהכוונת אופי השיח בהקשר

תקציר

לתהליך התאמת המבצע התקשורתי לידע, ליכולת החשיבה ולרגישויות המיוחדות של הנמען, תפקיד חשוב בשכתוב בהיותו גורם ממריץ לביצוע המרות הבאות ליד ביטוי בשיפור איכות הכתיבה. קיימת הסכמה כללית בין חוקרים בתחום האוריינות האקדמית שהתאמת הכתיבה לנמען היא מרכיב קריטי בתהליך הכתיבה שכן היא מעלה את איכות השכתוב. המודעות ההולכת וגוברת להתאמת הכתיבה לנמען וחיפוש מגוון של דרכים להשגתה כבר נמשכת יותר משלושה עשורים. טכניקות פדגוגיות מגוונות מתבססות על גישות תיאורטיות שונות לתהליך זה. התפתחות הקונסטרוקט מהתפיסה הריתוריקנית-קלאסית ועד היום היא התפתחות של שינוי הדגש משמעותי ממודעות לנמען (*audience awareness*) כגירוי לשיפור איכות הכתיבה ועד להתאמת הכתיבה לנמען (*audience adaptation*), כגירוי להכוונת אופי השיח בקונטקסט (Gunnarsson, 1997). התפתחות הקונסטרוקט באה לידי ביטוי בארבעה אפיונים: 1. בהגדרת מהותו 2. בהגדרת הכותב, בהגדרת הנמען ובהגדרת סוג התקשורת 3. בתפקידו באיכות השכתוב 4. בכישורים הנדרשים להתפתחותו. המאמר סוקר את ארבעת האפיונים האלה לפי הגישות התיאורטיות השונות הנוגעות להתאמת הכתיבה לנמען. השוני המשמעותי ביותר הוא לא עוד דגש על המעבר מכתיבה ל"עצמו" לכתיבה לנמען בלבד, אלא חקר תהליך דינמי זה שם דגש גם על התעלמות מנמען, שהוא צורך של הכותב, גם על כתיבה של הכותב לעצמו וגם על כתיבה לנמענים שונים אחרים. המטרה העיקרית של הכתיבה צריכה להיות איזון נכון בתהליך אינטראקטיבי זה בין הכתיבה ל"עצמו" שהיא הכתיבה הרפלקטיבית לבין הכתיבה לנמענים שונים אחרים. האיזון יביא לכתיבה טובה, מהנה ושוטפת. המאמר סוקר את שיטות ההערכה של תהליך זה ודן בהשלכות המחקר על התאמת כתיבה לנמען בתחום ההוראה.

תאריכים: נמען; מודעות לנמען.